

Landskap: Blekinge Upptecknat av: Agel Hamnelij
Härad: Medelstad Adress: Brevl. 97, Ronneby
Socken: Ronneby Berättat av: Berta Mattisson
Uppteckningsår: 1939 Född år 1860 i Skarup, Ry lfs.

Uppteckningen rör 'Engelska sjukari', sid 1.
'slag' " 4.
'Narrazjörd' " 5.
'benebråk' " 7.
'Vistna i ändan' " 8.
'Väster' " 9.
'Bosabeträ' " 10.
'God tro' " 11.
'Långfredagspris' " 12.
'Palmer' " 14.
'Mjölkhare' " 15.

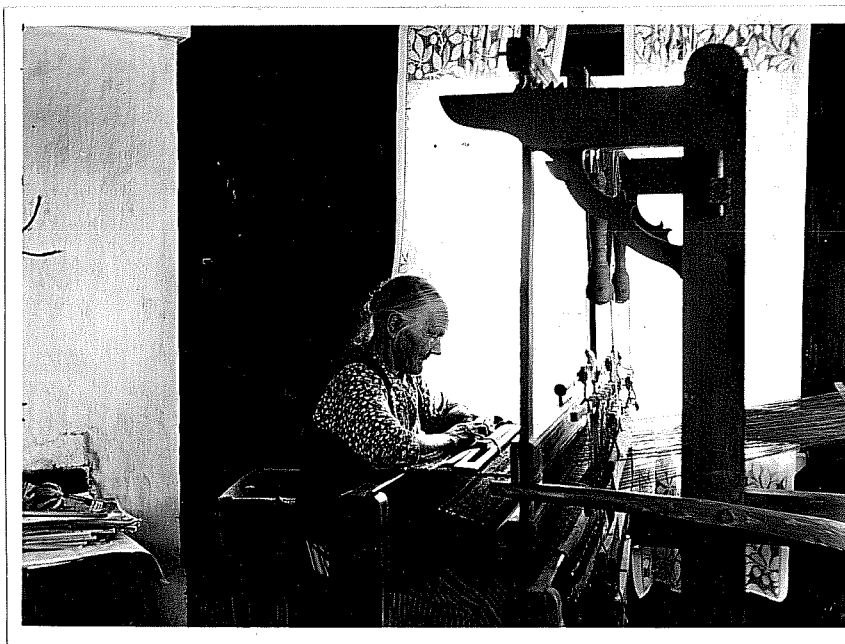
Kartfr. l. 23

Kartfr. l. 9 b.
" 10 b.
" 25

ACC. N:R M 6064

Landskap: Bläkinge Upptecknat av: R. Hammelin
Härad: Hässelsta Adress: Ronneby
Socken: Ronneby Berättat av: Berta Mattsson
Uppteckningsår: 19/9 - 1939 Född år 1860 i Skarup, Ry. 45

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

*Berta Mattsson, Hässelsta
i mattvävstolen*

6064

ACC. N:R.

Landskap: BlekingeUpptecknat av: Arvid HammelbyHärad: NedelstaAdress: Brevl. 97 RonnebySocken: RonnebyBerättat av: Berta MattissonUppteckningsår: 1939Född år 1860 i Skarup, Rhy lfs.LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Svar på kartfrågor 23

1.

Engelska sjuken

1) Skerwan (fjervan)

2) Berättelsen är ej fullt säker på att ältan var detsamma som 'frossan' (frösan)
 "nu kalla di at vesst fa longinflammation". "den som fekk at trodde att di fekk at ute; då va nåt som flö öve di; di gick å trängde å va allri redit bra - skakade å ristes två, tre dar".

3) "di sae där va nio (9) sorters skerwe."
 Berättelsen känner inga namn på dem.

ACC. N:R. **6064**

Landskap: Upptecknat av:
 Härad: Adress:
 Socken: Berättat av:
 Uppteckningsår: Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

2

Engelska sjukhus 2.

"Värst va då na då sätte sa i leena
 (lederna) å i mårgen; di ble lamma
 älla (eller) krokryggia; leena svälde
 upp å ble blinkia."

4) "Di va bleka å magra; hadde ingen
 appetit; ögonen va slöa; knäen ble
 stora å tjocka å leena lösa, där
 va ingen styrka i dem."

5) "Moren (modern) feck akta sa fa att-
 ting na hon geck nå ongen. Många
 va rädda fa att näen skolle si ongen
 naken."

6064.

ACC. N:R.

Landskap: Upptecknat av:

Härad: Adress:

Socken: Berättat av:

Uppteckningsår: Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Engelska sjukhuset

3.

- 6) "Samma (somliga) trodde att ingen fick
 7) att om någon tittade på en, då skulle
 mören försöka få tag i en träsko
 från den, ^{och den hade tittat på ingen}
 (ä tätta (tata) ingen dricka ur den.
 Ble en ente bra fick de försöka nåt
 annat. Joe (jord, mull) skulle de be
 om ä få ta på körveggen ä lägga
 i en påse; alla (eller) to de vittor
 ä sand; påsen skulle hänga om hal-
 sen på ingen minst lika länge
 som en hadde hatt (haft) sjukdomen;
 samma sa: minst en halvår."

Bil. till 'Engelska ⁶⁰⁶⁴ glädan', (Berta Mattisson)

Berättelskans fader var båtsman Mattis Hallon.
Av honom och av en man, som hon hushållat för i
ca 40 år (och med vilken hon hade flera barn) har hon en
del av sitt vetande. Samt har hon själv sett hos be-
kanta i bygden eller hört av dem. Trots ej rikteligt
på: allt nu, men anses en hel del som möjligt.

Är piggy och klar i huvudet. Läser gärna tidningar
(bl.a. 'Sanningens man') och böcker, utan glasögon.
Arbetar i mattvävstolen hela dagen i sträck: "sex
alna om dagen kan ja väva, om det skatte på"
säger hon. Är nöjd och belåten med sin tillvaro i
egen stuga, som hon delar med sin dotter, också
mattväverska.

Att.

6064

ACC. N:R.

Landskap: Bleking Upptecknat av: M. Kammelin
 Härad: Medelsta Adress: Brevl. 97. Ronneby
 Socken: Ronneby Berättat av: Berta Mattisson
 Uppteckningsår: 1939 Född år 1860 i Skarps Rhy Up.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

'slag'

4.

"Di trodde att då va lyte. Hudes pojke
 feck slag, na mor hemmas döe (dog) geck
 hong nä pojken å na hong sto å glod-
 de på mor-sing, sae hemmas söste te
 na: 'Du skulle inte stå här å glo, som
 du å'. Å pojken feck slag. Då to di en
 liten bit åu (av) karingens kläddel (kläder) å
 en härmula å brände te aska som di
 blämnade nä vann (vatten) å skulle ge
 orger. Då skulle di göra tre gånger,
 på nä (nedan) å ve primm å på ny.
 Primma då va nånna (några) timma mellan
 nä å ny."

se 4a.

ACC. N:R. **6064**

Landskap: Upptecknat av:
 Härad: Adress:
 Socken: Berättat av:
 Uppteckningsår: Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

'slag' 4a

"slag komme di fa, bā stora ā dūā.
 Om nāen komme passa på ā riva av
 den varenda trād) ā bränna opp
 aaltihop, sa ble di bra."

"Kalle jepp va ā hässade på Håken ā Sissa
 na Sissa va nāx barn. Kalle levde te' (värnades)
 ā Håken skole häva ut an. Sissa ble rädd
 ā na dākan sing feck slag geck di ätte (efter)
 Kalle som feck släppa te tre droppar blod
 fa ā bota na (hunnē). Dākan ble bra ā hon
 ha allri hatt at sing."

Landskap: Blekinge Upptecknat av: Meddeland
Härad: Medelstena Adress: Brev. 97. Ronneby
Socken: Ronneby Berättat av: Berta Mattsson
Uppteckningsår: 1939 Född år 1860 i Skarp, Rhy fo.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

'Narrazjord'

5 #

"Na näen ble sjuke älla då geck isa
fa di sa trodde^{di} (då va näen som hadde stäut
om sa di feck at.

Mälare - Agust ble sjuke; han kunne
ente veta va då va, tydde ente göra nåt.
Så kom an ihåg att han va skyldig
ske i Etelebro lite pengar. - Ske kom
te Persborg (Rhy ~~en~~ ålderdomshem) å löe
(dog) där - då å vät en tie - femtan år sing.
Agust hannt ente å ge an tebaks då
han va skyldig å så trodde an att då
komme va ske som hadde gjort sa an
ble sjuke. Na då hadde gått en tid) geck

ACC. N:R. **6064**

Landskap: Upptecknat av:
 Härad: Adress:
 Socken: Berättat av:
 Uppteckningsår: Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

'narraggjorda'

6.5

han te Hilder (mort i Medelsta tid, kyrkohuste
 i Ronneby, död 1937) å talde om at fa hån-
 men (konom). Prästen ga an nånnu lös-
 penga å sa te an at han skulle gå å
 stecka ne di i Nhes grav och be an om
 förlåtelse å då gjorde han och sing ble
 an bra."

"Både folk å kråk konne ble narra-
 gjorda. Grisar som 'gjorde i vaken' sae
 di va 'narraggjorda'. En strödde mull från
 kärnegården i stien, sing ble di reoria."

ACC. N:R. 6064

Landskap: Blekinge Upptecknat av: Ryd Hemmely
Härad: Medelsta Adress: Brevl. 97. Rosmely
Socken: Rosmely Berättat av: Berta Mattisson
Uppteckningsår: 1939 Född år 1860 i Skarp. Rhy 4.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV
— 3 —

'Senebråk'

7.

"'Senebråk' ä däsaunna som sen-
sträckning. Ia ä bota dä skulle en leta
rätt på nie (9) sorters trä ä hogga över
en tröskel i tre omgångar, tre sorter åt
gångar. Den sjuke skulle sä: 'Va hadde
du ma för?' Den som 'gjorde veian' (behand-
lade honom, uträ den liggande) svarade:
'Ia knirren ä knarren ä Senebråk'."

Landskap: Blekinge Upptecknat av: Agne Hamnberg
 Härad: Medelsta Adress: Brevl. 97, Rönneby
 Socken: Rönneby Berättat av: Berta Mattisson
 Uppteckningsår: 1939 Född år 1860 i Skarup, Rönneby.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

'Vistna i ändan'

8.

"Na barn ble vistna i ändan' trodde di
 ja va lyte. Om en unge ble visten i moren
 kom ihåg att hon att hon hade 'vätt i stobb'
 d.v.s. kastat sitt vatten på en stubbåker, skol-
 le di plocka stobb i haka fint i koka
 i vatten, i så skulle ges ungen varmt."

"Om ungarna steg öve en spann
 som en hade döppat "ungskasten" (ung-
 kasten) i så så angade ännu vattnet
 så kom de di ble vistna. Botemedel okänt."

ACC. N:R. 6064

Landskap: Blekinge Upptecknat av: W. H. H. H. H.
 Härad: Medelsta Adress: Brevl. 97, Ronneby
 Socken: Ronneby Berättat av: Berta Mattsson
 Uppteckningsår: 1939 Född år 1860 i Skarup, Rly 4

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

'Vårtor'

(9)

"Vårte tog en bort mä å gräva
 di mä en fläskasvär, som en skulle
 försöka och snika så te å ta på nåt
 ställe, om en kunne passa på na di hade
 ätet å da lå nåt på bordsket. En skulle
 stjäla fläskasvärn, annas hjälpte
 de inte. Fläskasvärn skulle en gå långt
 bort mä å gräva ne omme en sten, långt
 åt skogen där ingen kom."

6064

ACC. N.R.

Landskap: Blekinge Upptecknat av: Myrskammusky
 Härad: Medelsta Adress: Medl. 97 Rommely
 Socken: Rommely Berättat av: Berta Mattisson
 Uppteckningsår: 1939 Född år 1860 i Skarup, Rlyfs.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV
—*—

'Bosabetria'

10.

"Di som ble bosabetria (ornubetria) gick
 te gubben ^{-ders} Rines ^(or) Nilsen. han läste
 bort. at. Han gick ut å läste sina
 böner å na han kom in sa komme han
 så: 'jag tro du kan gå hem mi'. Sing
 gick då ne omman fa omman."

ACC. N:R. 6064

Landskap: Blekinge Upptecknat av: Anders Hamnberg
Härad: Medelsta Adress: Bröl. 97, Ronneby
Socken: Ronneby Berättat av: Berta Mattisson
Uppteckningsår: 1939 Född år 1860 i Skarup, Rhy lps

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

'God tro'

11.

"Den som ha god tro kan gå på
vatten" - ja, hon sae så. Heringen,
så gick hon ut en liten bit å sa' en
liten bit te, å så sjönk hon - 'ja,
så min själ trodde ja' sae hon."

6064

ACC. N:R.

Landskap: Blekinge Upptecknat av: Axel Hamnström
 Härad: Medelsta Adress: Svvt. 97. Ronneby
 Socken: Ronneby Berättat av: Berta Mattsson
 Uppteckningsår: 1939 Född år 1860 i Skarup Rby lps.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Svar på kortfrågelista 9 (b). ^{hångfrö- 12.}
 så länge hon kan minnas har B.M.
 hört talas om att barnen "skulle ha ris
 långfredagsmorgon för att de skulle
 bli snälla".

"Ja då måste se di bara ris, annars
 komme di så långfredagsris."

"Då skulle va björkeris ^(briter) brotet i en
 asu (annan/socken; älla (annars) komme
 de ta va som helst, en häpps älla (eller)
 nået (nåt).

Det förekom också att ungdomar ri-
 sade varandra.

"Na ja tjänte te Håken Bengtssons

ACC. N:R. 6064

Landskap: Upptecknat av:
Härad: Adress:
Socken: Berättat av:
Uppteckningsår: Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV
—*—

Långfredagsvis 13.

(Kasselstad) va da en pia te, å vi lågo i
samma rum som gobben å karingen.
Na vi skolle lägga voss på kvällen
före långfredagen sae Håken: 'akta
er nu däre i moren bitte fa pojkan
ta nåt bys för sa. Gå in å tigger
i skrobben, där kan ni ligga i natt.'
Dä va en litet rum som en gadderåb.
Dit gick vi å lae voss sing vi hadde
gjort te sängarna sa dä sägjet som da
låg) när. Na pojkan kom larsanes på
morgonen å löfte (lyfte) på tåchanta å beyyute
å skå sa lå Håken ve den andra sidan å
skratade: 'jo, da feck ni! - sae han.'

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 6064

Landskap: Blekinge Upptecknat av: Anders Hansson
 Härad: Medelstena Adress: Brevl. 97. Ronneby
 Socken: Ronneby Berättat av: Berta Mattisson
 Uppteckningsår: 1939 Född år 1860 i Skarup. Rhybo

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

'Palmer'

14.

Svar på kartfrågelista 10(b)

så långt B.M. kan minnas har det varit
 vanligt att 'plocka palmer' på påsken-
 da'n (obs. tonvikten på 'son-').

"Vi hadde allti björkris inne te påskeu
 å ibland må då sette vi palmerne. Då
 skulle väl va te minne av Jerusalem."

6064

ACC. N:R. _____

Landskap: BlekingeUpptecknat av: Nel HeamuelijHärad: MedelstaAdress: Bröl. 97, RonnebySocken: RonnebyBerättat av: Berta MattissonUppteckningsår: 1939Född år 1860 i Skarup, Rhy lfs.LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV
—2—

'Mjötkhare'

15.

Svar på kartfrågelista 25.

- 1) "Di trodde att dä va trothäringa" som tog mjötken å att di komme va som en hare.
- 3) En goble skot en tocken hare en bit från stuggan å da ble bara stecke å spåne ätte an.
om en skälde me en käring, som en misstänkte va en trothäring, så brukte dä hjälpa.
- 5) Na en mjötkhare vatte (varit) framme så mjötkare ente koan på 'gu. vet nåc' (en obestämt lång tid).

x) = trotkunniga k.

Skriv endast på denna sida!